

LASIMUSEO

30 syyskuuta 2012

www.suomenlasimuseo.fi

SUOMEN LASIMUSEO
Tehtaankatu 23
11910 Riihimäki
PUHELIN
(019) 758 4108
FAKSI
(19) 758 4110

Kulkurien retki Suomen lasimuseoon

Kauan aikaa olin miettinyt lasimuseota, ajattelin siellä olevan minulle jostain suurta annettavaa.....

LASIN SALAISUUDET RAOTTUVAT

LASI

Lasi on sulatettujen silikaattien jähmettyessä muodostunut amorfinen massa. Lasi on materiaalina suhteellisen haurasta, kovaa ja useimmiten läpinäkyvää. Sulatetun silikaatin atomit eivät palaudu kiteiseen muotoon, vaan jähmettyneet massa jää lasiksi.

LASIN VALMISTUS

Lasin pääraaka-aine on puhdas ja seulottu kvartsiheikka, joka on pääosiltaan yksinomaan piidioksidia. Useimmissa lasilajeissa piidioksidin osuus on 40-80 %. Raaka-aineet sekoitetaan oikeassa suhteessa, jolloin saadaan mänkiä. Tämä seos sulatetaan n. 1500 asteessa lasiuunin sisällä olevassa upokkaassa tai vannassa. Sulatuksen jälkeen lasimassan lämpötila lasketaan työlämpöön n. 1000 asteeseen. Lasimassan työstöä ja muokkausta seuraa lasin jäähtytys. Ikkunalasia valmistusmenetelmä float menetelmä, jossa sulatettu lasi valutetaan sulan tinan päälle. Massaa vedetään jatkuvasti eteenpäin, lasilevyn paksuus säädetään vetonopeudella. Lasista saadaan tällöin erittäin sileää molemmin puolin.

Pullot jahehkulamput valmistetaan nykyisin koneellisesti puhaltamalla. jatkuu...

Kaj Franck, Nuutajärvi 1956-1961, 2011

Henry Ericsson 1928 Riihimäki 1928-1957

Markku Salo "Action Stories"

Lasin keräily on samanlaista kuin postimerkkeily, se vie mennessään. Lapsena harrastin kevyessä mielessä postimerkkeilyä.

Vanhat käyttöpullot miellyttävät

Teodor Käppi "Ylösousemus" 1928

Automaattikoneet puhaltavat paineilmalla jopa 590 000 pulloa vuorokaudessa tai 54 000 hehkulamppua tunnissa. Lasilautasia, tuhkakuppeja ja huokeita juomalaseja tehdään valurautamuoteissa puristamalla. Lasia valmistetaan Suomessa mm. Nuutajärven, Humppilan sekä Iittalan tehtaissa. Ainoa pakkauslasin valmistaja Suomessa oli Karhulan pakkauslasitehdas. Muita tunnettuja, lakkautettuja lasitehtaita ovat mm. Riihimäen, Kumelan lasitehdas Riihimäellä, Ryttylän sekä Nybyn lasitehtaat.

KRISTALLI JA KÖYHÄN MIEHEN KRISTALLI

Kristalli on lasia, joka sisältää normaalin piidioksidin lisäksi lyijyoksidia. Kristallilasi on pehmeämpää kuin tavallinen lasi ja siten helpompaa hioa. Hiottavuuden ja suuren taitekertoimen ansiosta se soveltuu koristeellisten lasiesineiden ja linssien valmistukseen. Lyijykristallilasiksi voidaan kutsua lasia, jos lyijyoksidia on vähintään 24 painoprosenttia. Köyhän miehen kristalli on puristelasia, muotissa voi olla hyvinkin monimuotoinen kuvio, puristelasia voi usein olla hyvin kaunista, valmistustekniikka on nopeaa ja edullista. Puristelasia on suosittua keräilijöiden keskuudessa.

Kiteitä kutsutaan joskus virheellisesti kristalleiksi. Kysessä on käänösvirhe, sillä

monissa kielissä sekä kristallia ja kiteitä kutsutaan kristalleiksi. Lasina kristalli on amorfista, eikä sillä ole kiderakennetta. Kristalli voi kuitenkin tarkoittaa kiteen muotoon hiottua lasia. Vuorikristalli eli vuorikide ei nimestään huolimatta ole kristalli.

SUOMALAISET MUOTOILIJAT

Suomen lasimuotoilu on saanut paljon tunnustusta, varsinkin -40 ja -50 luvut olivat suomalaisen lasimuotoilun kultaaikaa. Lasimuseossa esiintyi vaikuttava joukko suomalaisia lasitaitelijoita, Kaj Franck, Helena Tynell, Aino Aalto, Alvar Aalto, Inkeri Toika, Oiva Toikka, Timo Sarpaveva, Nanny Still, Tapio Wirkkala, Maire Gullichsen, jne. Monista lasiesineistä tuli miellyttävä tunne, sai elää pieniä hetkiä uudestaan tuttujen lasiesineiden edessä. Vanhat virvoitusjuomapullot toivat ensikokemukset mieleen limonadien parissa.

Meillä kotona oli varmaan n. 60 l pullo, joka meni aikoinaan minulta rikki. Nyt sekin paljastui mikä se pullo oli, se oli AIV rehun teossa käytetyn nesteen kuljetus ja säilytysastia, kyllä ennen säilöttiin tyylikkäämmin.

Löytykö lasimuseosta viestiä minulle. Kyllä ja ei, moni asia valkeni. Tosin en saanut sellaista ahaa ilmiötä, jota odotin. Täällä olisi pitänyt käydä ennen Muranon reissuja. Siinä syy yksinkertaisuudessaan

Heikki Orvola, Inkeri Toikka, Oiva Toikka ja Annaleena Hakatiellä

Maire Gullichsen 1950

Vanhaa puristelasia

Alvar Aalto "Aallon kukka" 1939

Mitä museokäynnistä jäi käteen, paljonkin. Lasivalmistustekniikkaan tuli kiinnitettyä huomiota, moni lasitermi valkeni ja sai hetken muistella, olla lapsuusajan ajatusten kanssa. Yllättävintä oli tieto siitä, että suomalaiset muotoilijat ovat olleet ja ovat edelleenkin arvostettuja muotoilijoita. Tämä ilahduttaa, toisaalta voisi enemmän pitää yllä ja tiedottaa. Vai onko kuitenkin niin, kun asia ei ole aikaisemmin liiemmin koskettanut, niin vaikka kuinka pidettäisiin yllä ja kerrottaisiin

menestyksestä, niin se ei tiedostamisen tasolla tavallisella kansalaisella. Voi hyvinkin olla, pitää olla kiinnostusta asiaan, edes hiukan valveutunut, pikkuisen ymmärrystä ja osaamista. Nyt minulla on hieman kiinnostusta, en tiedä onko muuta, ehkä noteeraan, kun seuraavan kerran huomaan uutisvirrasta suomalaisen lasitaiteilijan menestystarinan.

Lasten suhtautuminen lasimuseoon kaksijakoinen, pienillä lupauksilla kiinnostusta oli

KOLME LASTA SAIMME LÄHTEMÄÄN MUKAAN

Ei varmaankaan voi lapsia moittia kiinnostuksen puutteesta, täysin ymmärrettävää, se mikä aikuisia kiinnostaa, ei välttämättä kosketa lapsia alkuunkaan. Kyllä he mukana olivat kovasti, kyselivät ja kiertelivät

ahkerasti. Museon jälkeen he pääsivät luvatuille karkkiostoksille. Välipalan jälkeen lapten huutoäänestyksellä menile Riihimäen keskustan leikkipuistoon. Kirsti kävi pienen kävelykierroksen Riihimäen keskus-

tassa. Näin jokainen retkeilijä sai toteuttaa toiveitaan.

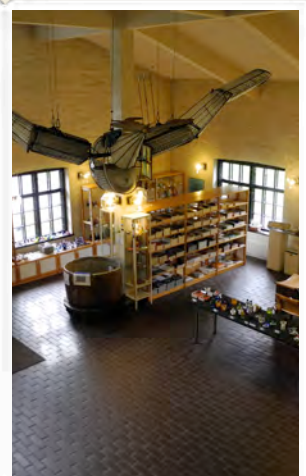
Suomen lasimuseo

Innokkaat museovieraat

Suomen lasimuseo

Museon aulaa